

NASJONAL
OPERAEN
NASJONAL
BALLETTEN

BAROKK
BEVEGELSE

BAROKK BEVEGELSE

BAROKK BEVEGELSE

MUSIKALSK LEDER **BJARTE EIKE**
MEDVIRKENDE **BAROKKSOLISTENE**

BALLETTSJEF **INGRID LORENTZEN**
PRODUSENT **MIMI CEJKA**

ANSVARLIG UTGIVER
DEN NORSKE OPERA & BALLETT
ADMINISTRERENDE DIREKTØR
GEIR BERGKASTET

I REDAKSJONEN
INGEBORG NORSHUS REDAKTØR
MIMI CEJKA PRODUSENT

MARIA BØRJA
KOMMUNIKASJONSRAÐGIVER
ERIK BERG FOTO (BOUT OF THE
IMPERFECT PEARL, HOW DID I GET WHERE)

JÖRG WIESNER FOTO
(RESONANCE, VESPERTINE)

LIVE MOLVÆR GRAFISK DESIGN
07 MEDIA AS TRYKK

OMSLAG: VESPERTINE
MOTSATT SIDE: RESONANCE
MAIKO NISHINO, LUCA CURRELI,
SAMANTHA LYNCH

Resonance

Koreografi/konsept – Garrett Smith
Musikk – Georg Friedrich Händel,
Francesco Manfredini, Jean-Philippe Rameau,
Antonio Vivaldi
Kostymer – Monica Guerra
Lysdesign – Paul Vidar Sævarang
Iscenesetter – Garrett Smith
Prøveledere – Yoshifumi Inao,
Cristiane Sá, Garrett Smith
Urpremiere: Hovedscenen, 6. april 2019

Bout of the Imperfect Pearl

Koreografi/konsept– Melissa Hough
Musikk – Jon Balke, Bjarthe Eike, Antonio Vivaldi
Kostyme – Xavier Ronze
Lysdesign – Paul Vidar Sævarang
Lyddesign – Jon Balke
Iscenesetter – Melissa Hough
Prøveledere – Melissa Hough, Yoshifumi Inao
Urpremiere: Hovedscenen, 6. april 2019

How did I get where ...

Koreografi/konsept– Cina Espejord
Musikk – Johann Sebastian Bach,
Jon Balke, Bjarthe Eike
Kostymer – Sunniva Østerbø
Lysdesign – Paul Vidar Sævarang
Lyddesign – Jon Balke
Videodesign – Åsmund Bøe
Iscenesetter – Cina Espejord
Prøveledere – Cina Espejord, Martin Vedel
Urpremiere: Hovedscenen, 6. april 2019

Vespertine

Koreografi/kostymer – Liam Scarlett
Musikk – John Dowland, Bjarthe Eike,
Francesco Geminiani, Antony Holborne
Lysdesign – Michael Hulls
Iscenesetter – Christopher Kettner
Innstudering/Prøveledere – Kaloyan Boyadjiev,
Christopher Kettner
Urpremiere: Hovedscenen, 14. november 2013
Sesongpremiere: Hovedscenen, 6. april 2019

KJÆRE PUBLIKUM

Barokk! Ordet gir mange assosiasjoner. Volum. Fylde. Detaljer, dynamikk og kontrast. Vi tenker gjerne også på den overdådige livsstilen vi kjenner fra hoffene og overklassen – for barokken er både epoke, en estetikk og en følelse. Og den ga oss en musikk som er fantastisk god å danse til, med melodilinj, frasering og harmonier for evigheten.

Denne våren er det barokkfest i Operaen, og da skal det bugne. *Barokk bevegelse* runder av festen på Hovedscenen, etter *Dido og Aeneas* og *The Alehouse Sessions* på Scene 2. I det store scenerommet møtes fire koreografer – alle under 35 år, Nasjonalballetten og Barokksolistene for å skape nye bevegelser til gammel musikk.

Det var slik balletten *Vespertine* ble skapt i 2013, da den unge briten Liam Scarlett jobbet med danserne våre, Barokksolistene og musikalsk leder Bjarte Eike på Hovedscenen. Herfra har *Vespertine* reist ut med Nasjonalballetten, og andre kompanier i verden har satt den opp på sine scener. I kveld danser vi den igjen på hjemmebane, sammen med tre helt nye verk som med utgangspunkt i barokkmusikken utforsker hver sin tematikk.

Melissa Hough peker i sin ballett på parallellene mellom fekting og ballett – ja, det er en teori at fekting, med sin linjeføring, presisjon

og koordinasjon, var en direkte inspirasjon til barokkdansen, som etter hvert ble ballett. Garrett Smith hilser med verket *Resonance* til ballettens moderne mestere like mye som til barokkens, mens Cina Espejord går inn i glemsel og minner: Demens rammer stadig flere av oss. Musikk brukes aktivt i behandlingen av demenspasienter, fordi musikk påvirker oss positivt, og ikke minst: Musikk er det siste vi mennesker glemmer.

For moderne koreografer betyr barokkens musikk *frihet*. Den legger ikke føringer, har ikke et *program* som skal oppfylles, men er musikk for kunstens skyld. Slik gir den rom til å utforske det abstrakte.

For de som vil skape egne bevegelser, er den derfor det perfekte utgangspunkt. Både for den ytre bevegelsen som dans er, og den indre.

God forestilling!

INGRID LORENTZEN
BALLETTSEJEF

BOUT OF THE IMPERFECT PEARL
ERIK MURZAGALIYEV

RESONANCE

DRATT MOT MUSIKKEN

Tekst

Camilla Yndestad

–
kommunikasjonsrådgiver

Garrett Smith ender nesten alltid opp med musikk av Vivaldi. Enten han vil eller ikke.

Om du ga danser og koreograf Garrett Smith en barokkspilleliste med spørsmål om å plukke ut sine yndlingsstykker, ville sannsynligvis 80 prosent av favorittene være musikk av Vivaldi.

Da er det kanskje ikke så rart at komponisten står for godt over halvparten av musikken i hans nye ballett, *Resonance*.

– **Jeg blir rett** og slett veldig dratt mot musikken hans. Jeg ender alltid opp med greiene hans, uten at jeg egentlig har villet det, sier den 30 år gamle koreografen med et smil. Etter å ha gått svanger med verket i halvannet år og lyttet seg gjennom tusenvis av lydspor, har han landet på en *vakker* spilleliste, som han selv beskriver den.

– Det er bare barokkmusikk, akkurat sånn den ble skrevet, men jeg bruker ulike versjoner. Noen innspillinger er moderne, mens andre er mer barokke i stilen – alt er helt

vidunderlig musikk som vi har brukt lang tid på å sette sammen til en spilleliste. Jeg har koreografert til barokkmusikk siden jeg var 16 år gammel. Det er nesten som å komme hjem, forklarer han.

Hjemme, det er Salt Lake City i delstaten Utah. Det var her Garrett fikk sin første ballettutdannelse, og allerede i ung alder mottok en pris fra ballettstjernen Mikhail Baryshnikov. Han danset i ungdomskompaniet Houston Ballet II fra 2007, inntil han to år senere ble ansatt i Houston Ballet. I 2012 kom han til Nasjonalballetten som danser, men har siden 2007 også jobbet som koreograf, blant annet for Houston Ballet. Denne gangen har Garrett tatt med seg et lite stykke Houston Ballet til Bjørvika, i form av kostymedesigner Monica Guerra.

– Monica og jeg har jobbet sammen på andre prosjekter også. Jeg viste henne fargepaletten jeg ønsket å arbeide med, blant annet en grønnfarge som står veldig ut sammen med en brent rød-oransje. Det er virkelig fine farger sammen. Det var liksom ikke jeg som

valgte dem, jeg mener, jeg gjorde jo det, men samtidig skjedde det veldig av seg selv.

– **Den første inspirasjonen** var disse fargene, sier Garrett, og viser frem flere av kostymetegningene på mobilen sin. Elegante, men samtidig enkle barokk-inspirerte kostymer, som ville glidd rett inn på en overdådig fest hos dronning Marie Antoinette. Det er bare det at *Resonance* ikke er noe «big baroque party».

– Nei, det er ikke noen fest. Konseptet handler om hvordan musikken skaper resonans i oss, både fysisk og emosjonelt. Og hvordan den fremkaller ulike følelser hos oss. I løpet av stykket vil publikum oppleve flere lag med følelser. Du vet, på den måten musikk kan være både nysgjerrig, mystisk og arrogant, og samtidig få oss til å le og å ville danse. Selve koreografien er inspirert av barokkperioden, men har også i seg en moderne tilnærming. Nå jobber jeg med klassiske dansere, så strukturen er klassisk, men kombinerer teknikker som krumping, hiphop og samtidsbevegelser – jeg liker fusjonen. Koreografien er veldig musikalsk, musikken driver handlingen. Jeg har nesten koreografert til hver lille note!

– **Starter alt med musikken?**

– Nei, ikke alltid. Men vanligvis, som med Rameau-stykket jeg bruker – som er en «men's dance» – startet det med musikken. Bjarte Eike spilte stykket, og jeg sa bare: «Det er mitt!». Den musikken, den er så god! Alle mennene elsker den, den får oss til å ville danse. Og det er dit jeg vil med dette konseptet. Ingrid Lorentzen kommer springende inn i rommet med en gang hun hører musikken, og sier

PHILIP CURRELL
SAMANTHA LYNCH

DENNE SIDEN
WHITNEY JENSEN
MAIKO NISHINO
LUCA CURRELI
LUCAS LIMA
SAMANTHA LYNCH

MOTSATT SIDE
WHITNEY JENSEN
LUCA CURRELI

«it's the men's dance!». Så musikken vekker noe i oss på mange måter, og det er interessant. Og så er det så utrolig vakkert å tenke på hvordan disse barokkinstrumentene, fiolin og cello, har holdt seg gjennom tiden – helt fra middelalderen og frem til i dag!

– **Melissa Hough og Cina Espejord har jobbet med spesifikke temaer i sine baller, gjelder det for deg også?**

– Temaet er en følelsesmessig og fysisk reaksjon på musikk, hvordan den skaper resonans/klinger i oss på så mange måter og samtidig er tidløs. Den har alltid eksistert, og utgjør en så stor del av samfunnet rundt oss – det driver meg; uten musikk føler jeg at jeg ikke kan fortsette. Konseptet er også inspirert av barokkmoten, der mennene var mer dekorerte enn kvinnene. Jeg er veldig begeistret for moten og arkitekturen på den tiden, og jeg elsker barokk-kunsten. Men stykket mitt er abstrakt, det er mer et konsept enn en historie. Noen ganger føler jeg at en historie kan være begrensende, du må være tro mot det historien forteller. Dette abstrakte uttrykket tror jeg publikum kan relatere seg til på mange ulike måter. Jeg vil ikke fortelle hva eller hvordan de skal tenke.

BOUT OF THE IMPERFECT PEARL

FEKTENDE VRI PÅ BAROKKEN

Tekst

Maria Børja

–
forfatter
kommunikasjonsrådgiver

Inspirert av fekting på stram line skaper Melissa Hough en ny ballett om å bli sveket for så å reise seg igjen.

Melissa Hough kom tilbake til scenen i høst, etter et års fravær. Hun stupte inn i rollen som Manon, fortsatte med Odette og Odile i *Svanesjøen* før hun danset Ildfuglen. Inni-mellom tok hun med seg balletten *Epic Short* og 22 dansere til St. Petersburg, og nå skaper hun et nytt verk til *Barokk bevegelse*.

– Det handler om en kvinne og hennes reise etter å ha opplevd et svik, sier Hough.

Ballettens tittel, *Bout of the Imperfect Pearl*, betyr «kampen om den ufullkomne perlen» og peker både til fektekunsten og til barokken. «Bout» brukes ofte om fektekamp, men kan også bety en «intens periode». Imens sies ordet «barokk» å komme fra det portugisiske «barocco», som betyr «ufullkommen perle».

Hough åpner balletten med en rask gjenfortelling av en kjærlighetshistorie – «som når du på fem minutter gjenforteller noe episk

som skjedde til en du ikke har sett på lenge», forteller hun. Idet publikum ser sviket skje, entrer tre andre kvinner. De håner hovedpersonen, og en etter en slåss de mot henne.

– Til å begynne med taper hovedpersonen, men så blir hun sterkere. Mot slutten har hun tatt eierskap til erfaringene hun har fått i den vonde situasjonen og gått videre. Hun aksepterer seg selv, forteller Hough, som håper å skape en litt besynderlig – *quirky* – stemning i slåssscenen.

Hun har skapt deler av *Bout of the Imperfect Pearl* inspirert av fektekunsten.

– Vi bruker olympisk fekting, som nok er noe annerledes enn det de drev med i barokken, men med den samme energien, formen og hurtigheten. Alle de elleve danserne fekter, men kvinnene utfører de mest dynamiske bevegelsene. Vi eksperimenterer mye, forteller Hough.

Hun synes det er en fin detalj – med sin linjeføring, presisjon og koordinasjon – at fekting gjerne regnes som opprinnelsen til ballett.

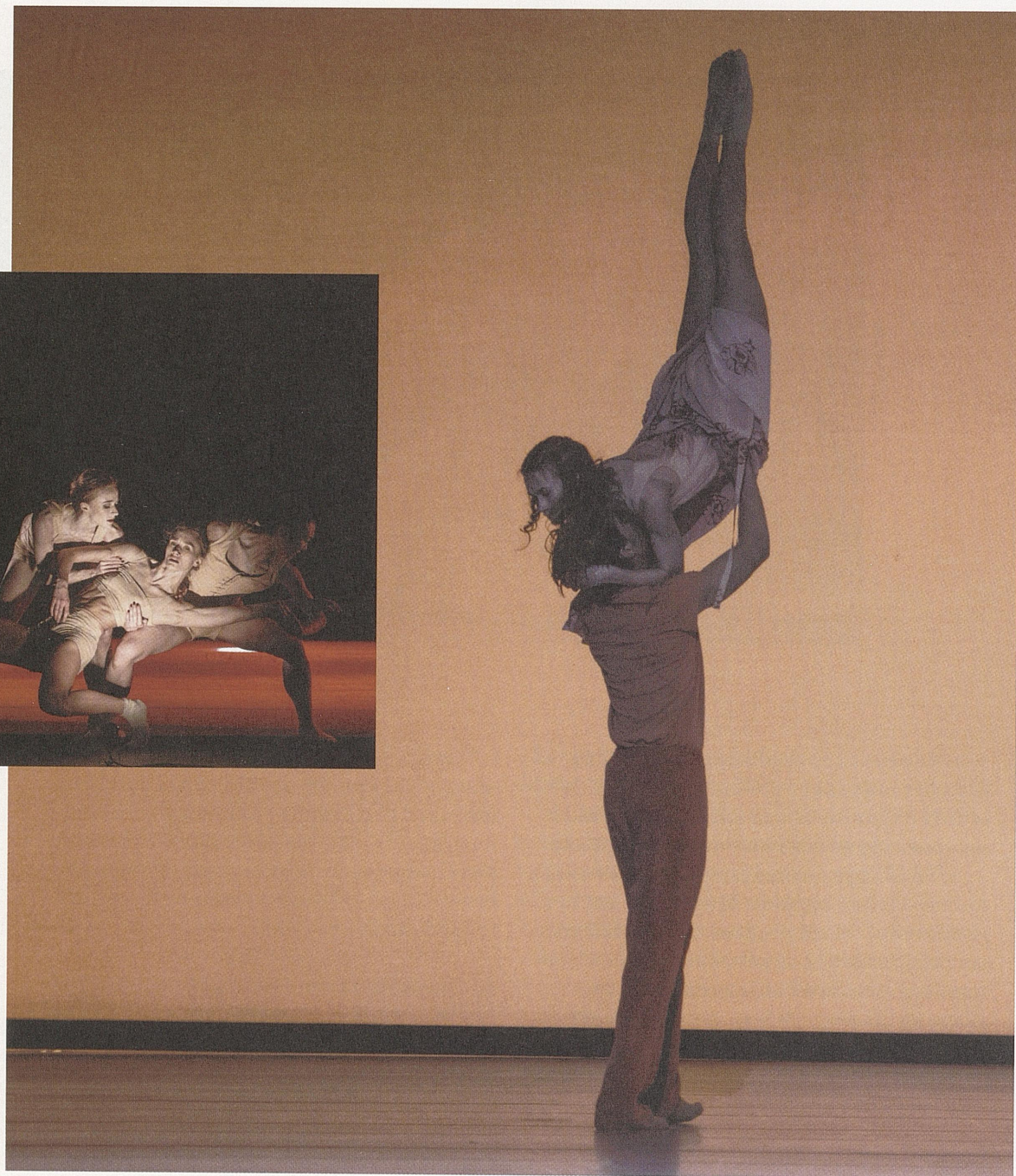
– Fekting er så kult, så dynamisk, så raskt og så vakkert – spesielt når du ser hvilke former

CLAIRE BARRINGTON
KLARA MÅRTENSSON
NAE NISHIMURA
GEORGIE ROSE

CLAIRE BARRINGTON
GEORGIE ROSE
KLARA MÅRTENSSON
NAE NISHIMURA

KLARA MÅRTENSSON
ERIK MURZAGALIYEV

de skaper med kordene. I tillegg kommer de psykologiske sidene, sier Hough.

– Hvordan tenker du at psykologien spiller inn?

– Ditt eneste mål er å berøre motstanderen din. For å gjøre det, går du på en rett linje, bakover og framover. Bevegelsen må derfor sitte i kroppen din, du kan ikke tenke over den, for du prøver å lese motstanderen og forutsi hans bevegelser, samtidig som du planlegger nye angrep. Det er vilt! Som sjakk, bare at du er superrask fysisk i tillegg til mentalt. Det minner meg mye om dansing: Kroppen din utfører trinnene og ser ut på en viss måte, og ingen har en anelse om hva som foregår psykologisk. Under hver eneste forestilling multitasker jeg som en gal!

Hough var skeptisk til en kveld med fire balletter til barokkmusikk. Det kunne fort bli ensformig, mente hun. Derfor vred hun litt på oppgaven – ved å kombinere barokkmusikken med elektronisk musikk.

– Jeg ville skape et lydbilde som føltes ærlig – som om det kom fra meg, men mye av barokkmusikken som er god å danse til, har allerede blitt brukt. Barokkmusikk er billig å bruke og kan manipuleres slik du vil, siden den er utenfor opphavsrettens vernetid. Dermed var det utfordrende å finne musikk som jeg ikke har danset til eller som ikke minner meg om noen andres verk, sier hun.

Hough lyttet til barokkmusikk døgnet rundt. Hun lette etter en kvinnelig komponist, men

endte opp med å velge tre stykker av Vivaldi («han er så mangfoldig», sier hun). Et av stykkene hun valgte seg, beskriver hun som «teatralsk, frekt og seriøst på samme tid» – og Barokksolistenes kunstneriske leder Bjarte Eike har lovet at han skal spille noe av musikken som om han er skikkelig sint, for å gi musikken litt skarpe kanter, ifølge Hough.

I tillegg har Eike sammen med musiker Jon Balke skapt en kombinasjon av Vivaldis komposisjoner og elektronisk musikk, som varer i cirka ti minutter, midt i balletten.

– Eike er en musiker i verdensklasse. Han er helt uredd når det gjelder å blande barokk med elektronisk, og skikkelig morsom å jobbe med, mener Hough.

En enorm kjole preger Houghs ballett.

– Jeg tenkte opprinnelig på den som en slags rustning som hovedpersonen tar på seg for å forsvare seg etter at hun har blitt såret, forteller hun.

Slik blir den et synlig tegn på at en forandring har skjedd.

– Samlivsbrudd anses ikke som en gyldig grunn til å være traumatisert. Du forventes å gå videre som om ingenting har skjedd. Det skaper en rar dynamikk for den enkelte. Noen kan arbeide seg gjennom det, andre klarer ikke å skjule hva som pågår inni seg, mener Hough.

Hun ser sin egen ballett som et abstrakt bilde på et svik – for det finnes også andre måter å føle seg sveket på enn i kjærligheten.

– En av danserne fortalte hvordan hun

følte seg sveket av sin egen kropp da hun ble skadet. Det er jo den store skrekken for en danser – en skade kan sette deg ut av spill i uker og måneder, mener Hough, som har intervjuet hver av danserne.

– Som research?

– Mest fordi jeg har kommet til at danserne skal ha en stemme, sier Hough. – I tillegg gjør det prosessen bedre. Som koreograf er du som et enmannsorkester; det er ditt verk, og det er dine avgjørelser som gjelder. Samtidig liker jeg at danserne kan spørre hvorfor vi gjør visse ting. Hvis de på et punkt mister kontakten med det som foregår, da kan publikum merke det. Og selv om alle i publikum har et ulikt forhold til ballett, musikk og alt som utgjør en forestilling, tror jeg også at alle mennesker kan hente mening ut av det vi ser, mener Hough:

– Og hvis intensjonen er sterk, da kan det møtet være kraftfullt og påvirke deg på en positiv måte.

HOW DID I GET WHERE...

NÅR MAN MISTER SEG SELV

Tekst

Maria Børja

–
forfatter
kommunikasjonsrådgiver

Cina Espejord tar tak i et så utradisjonelt dansetema som demens i sin nye ballett. *How did I get where ...* handler om å miste hukommelsen, minnet sitt og til slutt kanskje seg selv, sier hun.

Demens har ligget som et tema i bakhodet hennes etter at hennes egen farfar ble dement. – Han var gammel da han måtte flytte på et hjem for demente, men da jeg besøkte ham, oppdaget jeg at det også bodde yngre mennesker der. Jeg ble nysgjerrig på hva slags liv det var å leve for dem.

Når koreografen bak balletter som *Ghosts – Ibsens Gengangere* og *Over hodet under huden* nå har valgt å lage ballett om temaet, har hun gått dypt inn i det.

Hun har besøkt et senter for demenspasienter, intervjuet pasienter og pårørende samt snakket med venner med demens i familien. Fellesnevnerne i historiene er mange. Det som tidligere var trygt og selvfølgelig, blir plutselig nytt og uforutsigbart. Det kan oppleves skremmende å ikke få til ting som tidligere var en selvfølgelighet.

Det er overgangene Espejord vil fange. For å gjenskape den desorienterte følelsen demensrammede beskriver, lager hun et uforutsigbart

rom. En skjerm viser et bilde som forvitrer, og lydbildet er uklart – først etter hvert trer musikken tydeligere fram. Espejord går abstrakt til verks, det er en tilstand hun vil utforske:

– Når man er hele seg og likevel ikke seg. Det å leve med at hodet ditt ikke føles ditt mer og at ting du identifiserte deg med, blir borte for deg. Hvem er man da?

Dette kan ramme hvem som helst, og om man begynner å miste minnet sitt, blir livet til både den det gjelder og menneskene rundt langsamt og totalt forandret, sier Espejord.

– Hverdagen kan bli vanskelig når man opplever noe er feil uten at man skjønner hvorfor, og det varierer hvordan den enkelte tar imot en sånn diagnose. Noen kan føle det som en lettelse når de får vite hva som er galt mens andre blir deprimerte. Det som til stadihet fascinerer henne, er menneskets evne til å tilpasse seg.

Musikalsk har hun vridd på oppgaven.

Barokken er mest et utgangspunkt og et bakteppe for en ny komposisjon av Jon Balke og Barokksolistenes leder Bjarte Eike. – Barokkmusikk er en veldig vakker og dansant musikk, men tanken på fire barokkstykker på én kveld skremte meg litt. Jeg tenkte at det kunne bli for likt.

Men nå som vi fire koreografene går i ulike retninger på alle vis, tror jeg det kan bli noe for enhver smak, sier Espejord.

How did I get where ... har et lydbilde eller soundscape lagd med blant annet matpapir. Det kom opp som en idé etter at Espejords datter lekte med matpapir og det lagde

spennende lyder. Først senere i balletten trer Bachs cembalokonsert i f-moll fram.

«**Er det noe moderne** som kan møte dette gamle og historiske?» spurte Espejord seg selv da hun ble bedt om å skape ballett til barokkmusikk. – Det var viktig for meg å finne noe som jeg brenner for, som jeg kunne skape under paraplyen barokk – kanskje enda mer nå etter at jeg har fått barn. Før tenkte jeg litt sånn at all erfaring var bra erfaring. Nå vil jeg bare bruke tiden min på å lage ting jeg må og

JONATHAN OLOFSSON
CAROLINE ROCA
MIHARU MAKI
KÁRI FREYR BJØRNSSON
ISABEL VILA
MARCO PAGETTI
VICTORIA AMUNDSEN
HELGE FREIBERG

MOTSATT SIDE
CAROLINE ROCA
ANAIS TOURET

DENNE SIDEN
BJARTE EIKE

vil skape. Jeg er mye mer selektiv og tenker mer på de store temaene. Demens og det å miste seg selv er avgjort ett av de store temaene.

Espejord mener dans egner seg til å ta opp ting det er vanskelig å snakke om: – Dans beskriver en følelse. Det gjør at man kan se utfordringene i et nytt perspektiv enn hva man vanligvis gjør. Dermed kan man forhåpentligvis tenke gjennom egne erfaringer om temaet på en ny måte, sier hun.

Menneskene hun har møtt i prosessen finner dessuten glede i prosjektet: – Både de pårørende og pasientene jeg har møtt, synes det er hyggelig at det de går gjennom kan bli brukt til å skape kunst, sier Espejord. At det som er vanskelig og trist å snakke om, kan være med på å skape noe vakkert.

WESPERTINE

FRA MUSIKK TIL LEVENDE LIV

Tekst

Siri Lindstad
–
frilansjournalist

Den 34 år gamle Liam Scarlett har allerede i flere år blitt ansett som Storbritannias nye, store koreograf. Vi må også kunne si at han er litt vår, med både *Vespertine*, *Ildfuglen* og *Carmen – en ballett*, som er skapt for Nasjonalballetten.

Liam Scarlett har sagt at et mål for ham som koreograf, er å oversette musikk til levende liv og bevegelse. I verket *Vespertine* er det blant annet den italienske fiolinisten og komponisten Arcangelo Corellis musikk han har latt seg inspireres av.

Barokken er en av de mest distinkte periodene innen kunst og musikk, lett gjenkjennbar på grunn av den oppmerksomheten som vies detaljene, utsmykningene og skjønn-

heten. Barokkmusikken danner grunnlaget for en rekke av dagens betydningsfulle stiler og uttrykk. Jeg har derfor hatt et ønske om å skape noe som viser respekt for den gamle epoken samtidig som det oppleves som relevant også i dag. (Scarlett, 2013.)

Scarlett ble født i Ipswich og begynte å danse som fireåring ved Linda Shipton School of Dancing. Han begynte tidlig å interessere seg for sceniske uttrykk og har i et intervju fortalt hvordan han allerede som guttunge likte å plassere folk «pent på scenen».

Etter hvert kom han inn på The Royal Ballet School i London. I 2005 ble han medlem av kompaniet, og i 2008 ble han forfremmet til First Artist i det samme kompaniet.

Men så tok ønsket om og lysten til å koreografere overhånd. Scarlett innså at tiden strakk ikke til, og at han måtte velge mellom å danse selv og å skape dans. Det var ingen lett

avgjørelse å gi seg som danser, men som han selv har sagt: «Det er bedre å stoppe mens jeg ennå synes det er ganske trist framfor å vente til jeg gjør det med et lettelsens sukk.»

Så har han da også utnyttet tiden godt siden han bestemte seg for å vie seg helt til koreografien. Hans første hovedscene-ballett *Asphodel Meadows* (2010) vant Critics' Circle National Dance Awards i 2011 for beste klassiske koreografi. Scarlett har siden koreografert *Sweet Violets* (2012), og i samarbeid

med Will Tuckett og Jonathan Watkins, *Diana and Actaeon* til *Metamorphosis: Titian 2012*. Scarletts koreografi *Viscera* fra 2009, opprinnelig laget for Miami City Ballet, ble i 2013 en del av The Royal Ballet's sesong-repertoar. Scarlett ble oppnevnt til Royal Ballet Artist in Residence i november 2012.

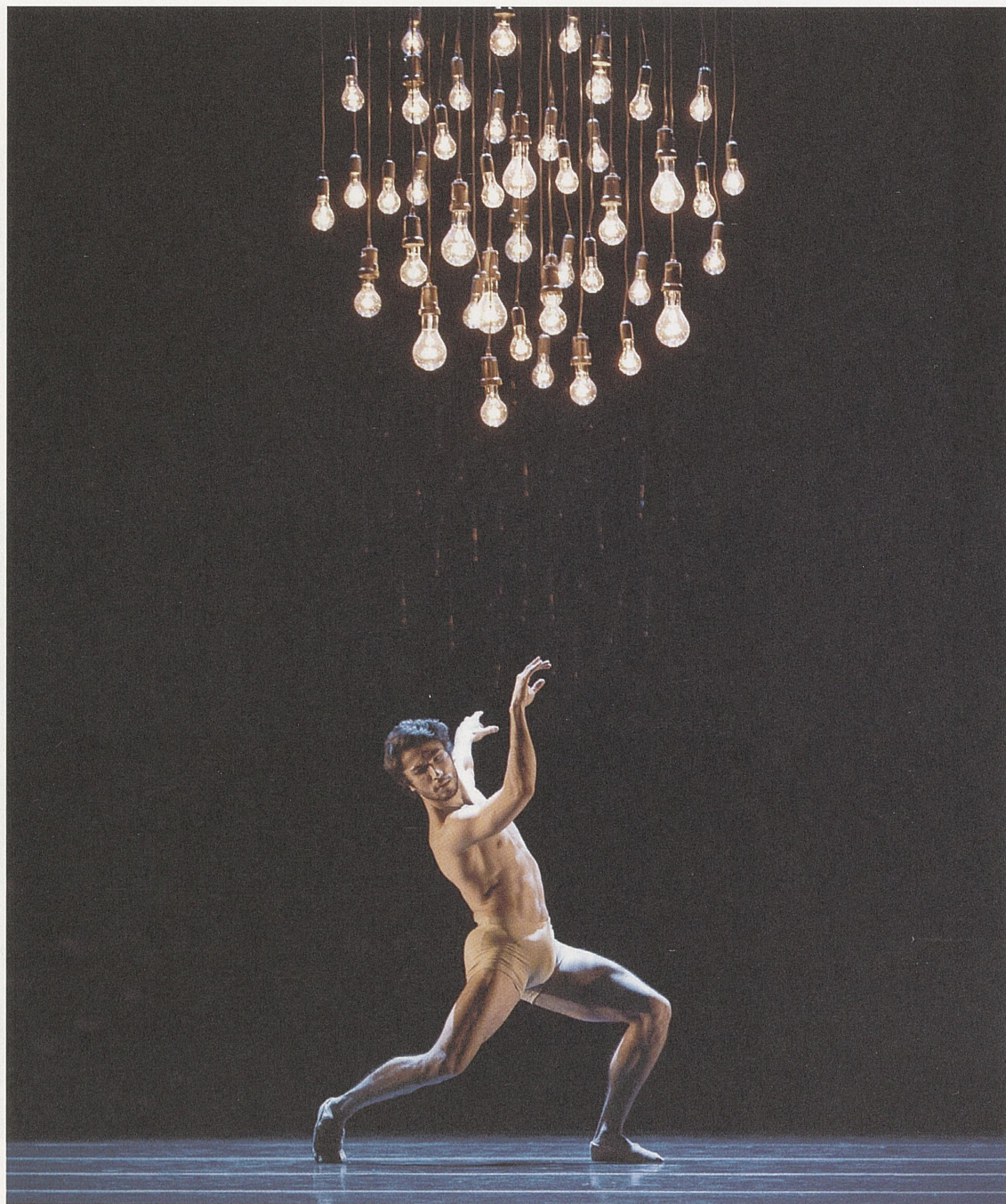
Det er barokkfiolinisten Bjarte Eike fra Barokksolistene som har instrumentert og delvis komponert musikken til Scarletts verk. Vi får høre Eikes egen *Through the Mist*, som

GAKURO MATSUI
WHITNEY JENSEN
LUCAS LIMA

DENNE SIDEN
LUCAS LIMA

MOTSATT SIDE
ISABEL VILA

leker seg med det kjente musikalske temaet *La Follia*. Den glir over i den britiske renesansekomponisten John Dowlands *Lachrimae Antiquae*, bukter så videre inn i første sats av Corellis *Concerto Grosso*, slipper til stillheten noen minutter før *La Follia* vender tilbake.

Verket er et abstrahert arbeid med direkte gjenklang av perioden og musikken. Harmoniene, kontrasteringen og stemningen som disse musikkstykkene skaper har vært springbrettet for inspirasjonen min. Hvert stykke beskriver en liten episode av hendelser, tolket gjennom danserne.

Jeg har vært opptatt av at estetikken og det visuelle uttrykket i stykkene skulle være like harmonisk som og i tråd med det partituret Bjarte Eike har skapt. Stoffenes og de ferdige kostymenes fylde, letthet og eleganse skulle være like stringente og vakre som musikken selv. Hele barokken var i seg selv en periode der kunst inspirerte musikk som inspirerte billedhuggerkunsten som inspirerte klesstilen og som igjen inspirerte en hel livsstil. Den er en tid som aldri vil komme tilbake, men som aldri vil bli glemt. (Scarlett, 2013)

INTERVJUET STO OPPRINNELIG PÅ TRYKK I PROGRAMMET
BAROKK MESTERAFTEEN I 2013

BAROKKENS BEVEGELSER

Tekst

Elizabeth Svarstad

–
ph.d., historiker og
dansekunstner

Dans var en del av dagliglivet, og viste hvilken dannelse og sosial status du hadde.

Dans hadde en sentral og viktig plass ved europeiske hoff på 1700-tallet. Virtuøs dans var en selvskreven ferdighet og daglig aktivitet. La belle danse, dansestilen som ble utviklet ved Ludvig XIVs hoff i Frankrike på slutten av 1600-tallet og begynnelsen av 1700-tallet, var nemlig både en kunstform og en omgangsform. Danseundervisning var en essensiell del av den sosiale dannelsen, med innstuderte, elegante bevegelser som et synlig bevis for status og posisjon. Det franske hoff var toneangivende, og både dans, etikette og selskapslivets omgangsformer spredte seg til andre land og sosiale lag.

Den forfinede, detaljerte og teknisk avanserte danseformen ble satt i system ved Det kongelige danseakademi, som ble etablert i 1661. Dansene var både teaterdanser, som ble fremført i operaer av profesjonelle dansere, og ballsalsdanser, som adelen og hoffet danset. Teknikken er den samme for både teaterdansen og ballsalsdansen, men mer komplisert som teaterdans. En stor del av repertoaret ble skapt til spesielle anledninger og operaoppsetninger, men det finnes også en rekke eksempler på at danser koreografert for opera,

ble forenklet og tilpasset balldansrepertoaret. Dansene ble koreografert til bestemte musikkstykker, og det at komponistene som skrev dansemusikken selv kunne danse, gjør at barokkens dans og musikk er svært nært knyttet til hverandre. Dansesatsenes kvalitet og musikkens rytmer og ornamentering gjenfinnes i dansens trinn, og med lydhør tilnærming kan man se musikken i dansen og høre dansen i musikken.

Barokkens danseteknikk la grunnlaget for det vi kaller klassisk ballett i dag. Men barokkdans skiller seg tydelig fra ballett ved at rammene for bevegelsesutslagene begrenses av sin samtids estetikk, normer og klesdrakt. Danseuttrykket er dermed mer kompakt og detaljert, og kjennetegnes av en vertikalt holdt kropp som beveger seg med stolthet og eleganse, raffinert fotarbeid og armbevegelser utført med verdighet og følsomhet.

Barokkens koreografier ble nedskrevet i Feuilletnotasjon, et notasjonssystem for nedtegnning av dans utviklet på 1600- og 1700-tallet. Notasjonen gjør det mulig å rekonstruere barokkens danser med nokså stor nøyaktighet. De aller fleste dansene er solodanser eller pardanser for ett par om gangen, og det finnes over 450 nedtegnede danser.

Dannelse og korrekt oppførsel

Dansepraksisen i barokken innebar ikke bare selve dansen, men også etikette og regler for korrekt oppførsel, og opplæring i dette var dansemesterens oppgave. Man skulle lære å stå, gå og hilse på riktig måte. Det var egne hilsener for ulike situasjoner, og det gjaldt å utføre riktig compliment for eksempel når man kom inn i et rom, om det var kongelige til stede eller om man hadde hatt, vifte, parasoll eller snusdåse. Slikt tilbehør ble også brukt for å markere status, og de tilhørende innstuderte bevegelsene forsterket inntrykket og fortalte om personens posisjon og tilhørighet.

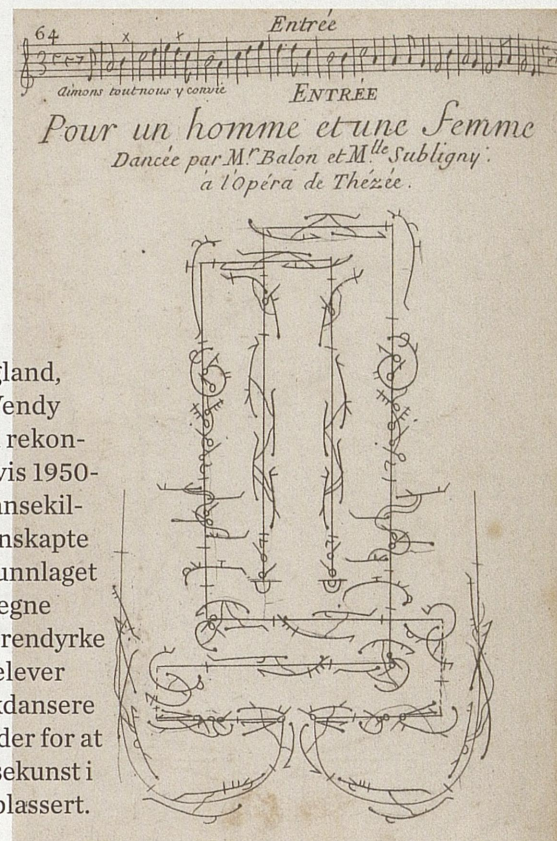
Den franske barokken kom også til Norge, hvor den rike eliten ønsket å tilegne seg franske vaner og omgangsformer. Norske kilder forteller om dansemestere som brakte europeiske trender til de største byene på 1700-tallet. De underviste i dans og etikette ved egne danseskoler eller ga privattimer i velstående hjem. Eliten førte et rikt selskapsliv på 1700-tallet med ball flere ganger i uken, der de demonstrerte sin dannelse og gjorde den synlig for alle gjennom sin belevenerhet med elegante bevegelser og fransk hoffdans.

Vår tids barokkdans

Barokktidens scenedanseteknikk ble gradvis avløst av den klassiske ballett mot slutten av 1700-tallet, men i moderne tid er barokkdans igjen en etablert kunstform i Europa og USA.

Pionérer som Melusine Wood i England, Francine Lancelot i Frankrike og Wendy Hilton i USA startet arbeidet med å rekonstruere barokkdansen på henholdsvis 1950- og 1980-tallet. De leste historiske danseklider, tolket notasjonssystemet og gjenskapte trinn og koreografier. Arbeidet la grunnlaget for at deres studenter kunne danne egne profesjonelle kompanier, som skulle rendyrke barokkdansen som teknikk. Deres elever igjen – en tredje generasjons barokkdansere – fører kunstformen videre og arbeider for at barokkdans skal verdsettes som dansekunst i vår samtid, og det er også her jeg er plassert.

Dans har gjennom historien vært svært sentral i vår vestlige kultur. Den har vært en betydningsfull del av livet og dannelsen. Vi har historien med oss. Det historiske danse-materialet kan tale til oss i samtiden og gi en forståelse av hvordan og hvorfor kunst, mennesker og samfunn har utviklet seg til den kulturen vi i dag er en del av. Vår samtids dansekunst hadde ikke vært der den er i dag uten det historiske forløpet. Om vi ser oss tilbake, søker kunnskap og henter inspirasjon hos barokkens dansemestre, får kunsten et viktig og langt perspektiv.

KILDE: GALLICA.BNF.FR
NASJONALBIBLIOTEKET
I FRANKRIKE

DEAR AUDIENCE

Baroque! The word evokes many associations. Volume. Abundance. Details, dynamics and contrast. We think also of the opulent lifestyles we know from the courts and upper class – since baroque is not only an era, but also an aesthetic and a feeling. And it gave us music fantastically suited for dancing, with melody lines, phrasings and harmonies for the ages.

Baroque fest hits the Opera this spring, a time for flourishing. *Baroque movement* concludes the fest on the main stage, following *Dido and Aeneas* and *The Alehouse Sessions* on Second Stage. Four choreographers – all below the age of 35 – meet the Norwegian National Ballet and Barokksolistene in the open space of the main stage in order to create new movements to old music.

That's how the ballet *Vespertine* was created in 2013, when the young Brit, Liam Scarlett worked with our dancers, Barokksolistene and musical director Bjarte Eike on the Main Stage. From here, *Vespertine* has travelled abroad with the Norwegian National Ballet, and companies from around the world have performed it on their stages. Tonight we dance it once again on home turf, accompanied by three brand new works each based on baroque music and each exploring their own thematic.

In her ballet, Melissa Hough highlights the parallels between the art of fencing and ballet – yes, there is a theory that fencing, with its

measured lines, precision and coordination, was a direct inspiration for the baroque dance which in turn became ballet. With his work *Resonance*, Garret Smith salutes the modern masters of ballet as much as those of the baroque era, while Cina Espejord delves into oblivion and memories: Dementia affects us in increasing numbers, and music is actively used in the treatment of patients suffering from dementia. Because music has a positive effect on us, and not least: Music is the last thing we as people forget.

To modern choreographers, baroque music means *freedom*. It does not impose guidelines, does not have a program to fulfil, but is music purely for the sake of art. Thus, it provides room to explore the abstract.

For those who want to create their own movement it is therefore the perfect starting point. For both the external movement such as dance is, and for the inner soul.

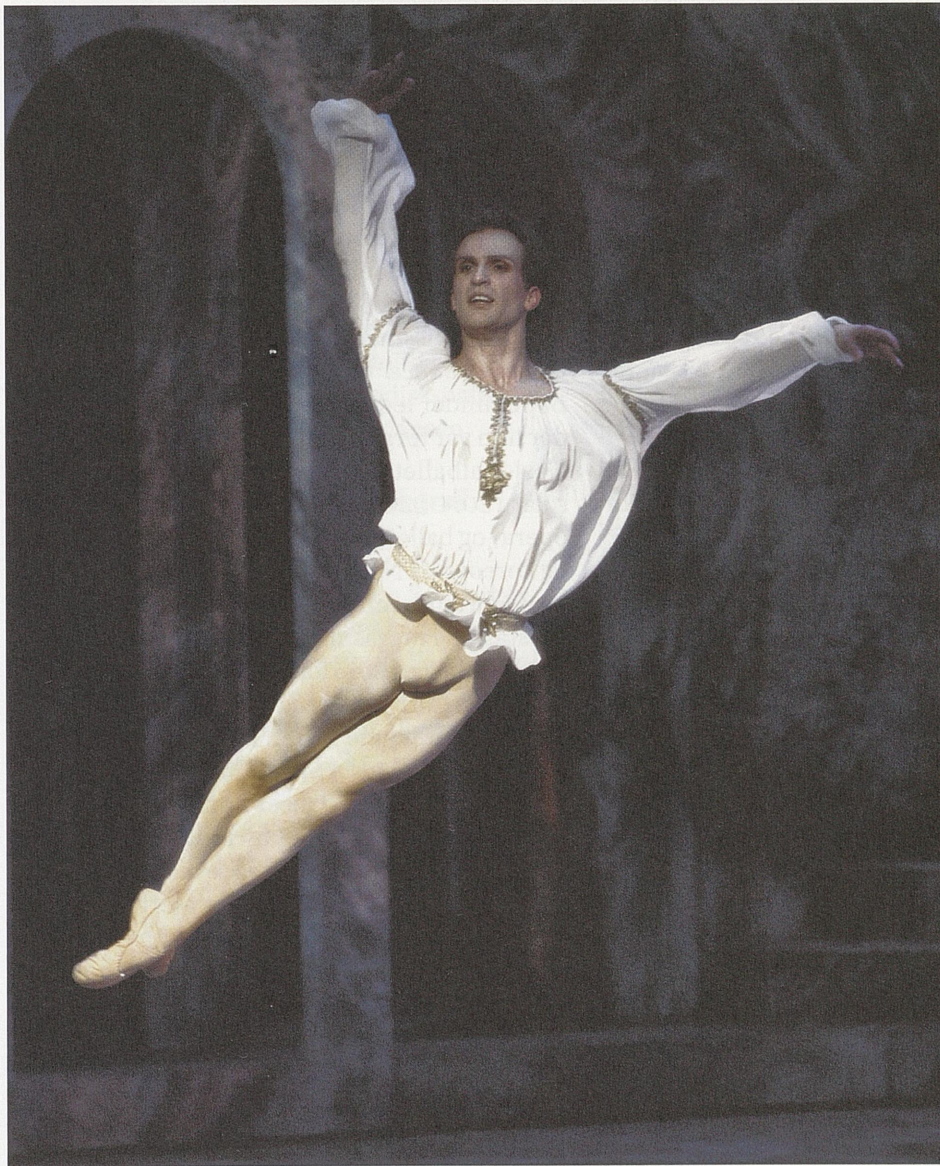
Enjoy the show!

INGRID LORENTZEN
ARTISTIC DIRECTOR

MOTSATT SIDE
VESPERTINE
EUGENIE SKILNAND
LUCAS LIMA

DENNE SIDEN: ROMEO OG JULIE
KALOYAN BOYADJIEV

MOTSATT SIDE: RESONANCE
MAIKO NISHINO

TAKK, KALOYAN!

Kaloyan Boyadjiev har med *Vespertine*, balletten som Liam Scarlett kreerte for han i 2013, sin avskjedsforestilling som solist i Nasjonalballetten.

Bulgarske Boyadjiev er utdannet ved den nasjonale ballettskolen i hjembyen Sofia. Han var solist ved Pact Ballet i Pretoria i Sør-Afrika og Nasjonalballetten i Sofia før han kom til Oslo i 2002.

Kaloyan Boyadjiev har gjennom sine 17 år i kompaniet satt sitt preg på repertoaret med sine usedvanlige, varierte og sterke rolletolkninger: som Romeo og Mercutio i *Romeo og Julie*, prinsen i Scarletts *Ildfuglen* og Don José i *Carmen*, foruten Ariel i *Stormen* og tittelrollen i *Vårofferet* – begge av Tetley. I tillegg kommer roller som Lucentio i *Crankos Troll kan temmes*, Stanley i *En sporvogn til begjær* og Lysander og Puck i Sunds *En midtsommernattsdrøm*.

Han har danset fremtredende partier i Balanchines balletter. Men der han særlig har utmerket seg, er med vår tids store koreografer Jiri Kylian, León og Lightfoot, Nacho Duato og William Forsythe. Med sin sjeldne bevegelseskvalitet ble han en soleklar fortolker av deres balletter.

Ikke mange kan skilte med å ha danset Prinsen i sin egen oppsetning av *Nøtteknekkeren*, det kan Kaloyan Boyadjiev. Han ble i 2016 tiltrodd oppgaven å skape en splitter ny *Nøtteknekker*, som siden har blitt Nasjonalballettens store, nye juleklassiker. Også for dette hadde han markert seg sterkt som koreograf: Han sto for koreografien i *Onkel Vanja* på Nationaltheatret i Liv Ullmans regi, mens han for Nasjonalballetten har skapt ballettene *Lost in Time*, *Frozen Silence*, *Fade in Black*, *Open for Discussion* og *Roundabout*.

I 2015 så Nasjonalballetten UNG dagens lys. Kaloyan ledet dette kompaniet med unge, talentfulle dansere de tre første årene. De vant kritikerprisen for sin første oppsetning, hvor Kaloyans ballett *Picture Perfect* var en del, og kompaniet har siden høstet stor begeistring både nasjonalt og internasjonalt.

Han har satt opp Liam Scarletts balletter både i Australia, Nice og Oslo. Og det er nettopp i denne rollen, som prøveleder og ballettmester, han fortsetter i Nasjonalballetten til høsten. Men aller først er det tid for *Vespertine*.

BIOGRAFIER

Cina Espejord – koreograf

How did I get where ...

Cina Espejord er danser i Nasjonalballetten, men jobber også som koreograf. For Nasjonalballetten har hun skapt ballettene *Falling Figure, Tre, tre eller tre, Møtt veggen, Tittel?* og en ungdomsversjon av *Romeo og Julie* sammen med Kristian Støvind. I 2013 skapte hun sitt første helaftens verk alene med forestillingen *Over hodet under huden* på Scene 2. Den ble nominert til Kritikerprisen, og var høsten 2014 på turné i regi av Riksteatret. For Nasjonalballetten UNG skapte hun *Some see stages* i 2017, og de har også danset hennes stykke *Today you are young* som en del av sitt repertoar. I 2014 debuterte hun på Hovedscenen med koreografien i *Ghosts – Ibsens Gengangere*, en forestilling skapt sammen med regissør Marit Moum Aune. For sin koreografi vant hun Kritikerprisen i dans 2015. Espejord har også skapt verk utenfor Nasjonalballetten. Hun har gjennom årene laget mange ulike stykker for Ballettskolen ved Den Norske Opera & Ballett sine elevforestillinger og for forestillinger ved ballettlinjen på Kunsthøgskolen i Oslo. I 2012 koreograferte Espejord *Sienta te* for den cubanske nasjonalballetten og i 2017 skapte hun balletten *Mens du var borte* med norske freelancedansere. Hun hadde også regi og koreografi på Oslo-Filharmoniens forestilling *Musikkfabrikken* på Oslo Konserthus høsten 2017. Cina er utdannet ved Den Norske Operas Ballettskole og Ballettschule des Hamburg Ballett. Hun var aspirant ved Nasjonalballetten før hun i 2004 ble ansatt i kompaniet.

Melissa Hough – koreograf

Bout of the Imperfect Pearl

Melissa Hough er født i Maryland i USA og utdannet ved Kirov Academy of Ballet i Washington under ledelse av All Sizova. Hun har tidligere danset i Boston Ballet under ledelse av Mikko Nissinen, hvor hun ble utnevnt til *principal dancer* (øverste nivå), og i Houston Ballet under ledelse av Stanton Welch, der hun var førstesolist. Hough begynte i Nasjonalballetten i 2013 og ble utnevnt til solist i 2014. I 2017 ble hun tildelt Wilhelmsen opera- og ballettpris for sitt arbeid som solist og koreograf i Norge. Hun ble også utpekt i kategorien fremragende kvinnelige rolleprestasjon i magasinet Dance Europe's Critic's Choice i 2015 for sin rolle som Carmen i Scarletts *Carmen – en ballett i tre akter*, som ble skapt for henne i 2014. I filmversjonen av Alexander Ekmans *A Swan Lake*, som er blitt vist internasjonalt, danser hun den svarte svanen. Som koreograf har Hough skapt koreografi i Norge og USA både på oppdrag og på eget initiativ. Hun koreograferte *Epic Short* i 2016 til Nasjonalballettens forestilling *Sleepless Beauty*, en ballett som ble framhevet i Dance Europe's Critic's Choice-kåring for beste premiere, og som ble invitert til Diaghilev-festivalen i St. Petersburg i 2018. Hennes repertoar som danser omfatter hovedrollen i *Carmen – en ballett i tre akter, Manon, Ildfuglen, Svanesjøen, La Bayadère, Nøtteknekkeren, Giselle, Tornerose, og Askepott*. Hun har danset i balletter av Balanchine, Robbins, Bournonville, Cranko, Ashton,

MacMillan, Morris, Wheeldon, Tharp, Kylián, Forsythe, León og Lightfoot, Kudelka, Bruce og Caniparoli – og koreografer som Childs, Morris, Welch, Niccolo Fonte, Barton, Scarlett, Ekman, Pickett og Elo har skapt partier for henne. Hough var tidligere tilknyttet New York City Dance Alliance som pedagog i ballett og samtidsdans. Hun har undervist ved flere skoler i Oslo, deriblant Kunsthøgskolen i Oslo, og sittet i juryen under den nordisk-baltiske ballettkonkurransen Stora Daldansen.

Liam Scarlett – koreograf

Vespertine

Den engelske koreografen Liam Scarlett er huskoreograf ved Royal Ballet i London. Her har han skapt verk som *Despite*, *Vayamos al Diablo*, *Consolations* og *Liebestraum* (nominert til en Critics' Circle Award), *Asphodel Meadows* (nominert til en South Bank Award og en Olivier Award og vinner av en Critics' Circle National Dance Award), *Sweet Violets*, «Diana and Actaeon» i *Metamorphosis: Titian 2012*, *Hans og Grete*, *Jubilee pas de deux* (for å feire H.M. Dronning Elizabeths diamantjubileum), *The Age of Anxiety*, *Summertime*, *Frankenstein* (en samproduksjon med San Francisco Ballet) og *Symfoniske danser*. I 2017/2018-sesongen sto han for en nyoppsetning av *Svanesjøen* for Royal Ballet. Scarlett er født i Ipswich og ble utdannet ved Linda Shipton School of Dancing før han begynte på Royal Ballet School i White Lodge. Han ble tildelt både Kenneth MacMillans og Ursula Moretons koreografipris mens han

gikk på ballettskolen, og var den første som mottok De Valois Trust Fund Choreographers' Award. Han ble ansatt ved Royal Ballet i 2005 og ble utnevnt til First Artist i 2008. Han gikk av som danser i 2012, samme år som han ble Royal Ballets første huskoreograf. For andre kompanier har Scarlett laget verk som *No Man's Land* (English National Ballet), *Gargoyles and Funérailles* (New York City Ballet), *With a Chance of Rain* (American Ballet Theatre), *En midsommernatts drøm* (Royal New Zealand Ballet og Queensland Ballet), *Viscera* og *Euphotic* (Miami City Ballet), *Hummingbird* (San Francisco Ballet), *Promenade Sentimentale* (K-Ballet), *Serpent* (BalletBoyz: The Talent) og *Hinterland* og *Indigo Children* (Ballet Black). I 2016 ble han utnevnt til *artistic associate* ved Queensland Ballet. For Nasjonalballetten har han tidligere koreografert verket *Ildfuglen* i forestillingen *I Fokines verden i 2013*, *Vespertine* i *Barokk Mesteraften* senere samme sesong, og *Carmen – en ballett i tre akter* i 2015.

Garrett Smith – koreograf

Resonance

Smith begynte sin ballettutdannelse i hjemstaten Utah. I ung alder fikk han en pris fra Mikhail Baryshnikov og ble utnevnt til «a Presidential Scholar in the Arts». Han utdannet seg ved Houston Ballet Academy og danset i ungdomskompaniet Houston Ballet II fra 2007, inntil han i 2009 ble ansatt i Houston Ballet, og danset i verk av Stanton Welch, Jorma Elo, Nicolo Fonte, Christopher Bruce,

Christopher Wheeldon og Ben Stevenson. Garrett Smith kom til Nasjonalballetten i 2012, og har danset framtrede partier i Duatos *Multiplicity – Forms of Silence and Emptiness*, *Kyliáns Gods and Dogs* og *Stepping Stones*, og *Walerskis Chamber*. Blant andre verk kan nevnes Liam Scarletts *Ildfuglen* og *Vespertine*, Øyens *Petrusjka*, Forsythes *Steptext*, i tillegg til balletter som *Svanesjøen*, *Don Quixote*, *Nøtteknekkeren* og *Romeo og Julie*. Siden 2007 har Smith også jobbet som koreograf. Han har skapt flere verk for Houston Ballet I og II og to verk for Nasjonalballetten. I tillegg har han koreografert for *Marinskij-balletten*, *Les Grands Ballets De Montreal*, *Bolsjoj-balletten*, *Ballet West*, *Pennsylvania Ballet*, *Tulsa Ballet*, *Texas Ballet Theater*, *Milwaukee Ballet*, *Cincinnati Ballet*, *Salt Contemporary Dance* og *Odyssey Dance Theatre*. I 2014 ble han valgt ut til å koreografere for *National Choreographers Initiative*. Hans koreografi *Mortal Form* tok 1. plass i

Genesis International Choreographic Competition i 2015, og verket *Solace* hadde nylig premiere som en del av Festival de L'Art Russe i Frankrike. Verket *Imitasjoner* med Nasjonalballetten ble vist på den amerikanske Dance Salad Festival i 2018. Garrett var også med-koreograf for en ny *Svanesjøen* på Dynamo Stadium i Moskva, for både kunstløp-utøvere, akrobater og ballettdansere.

Bjarte Eike – musikalsk leder

Barokkfiolinisten Bjarte Eike utfordrer grensene i klassisk musikk og søker stadig nye prosjekter i grenselandet mellom sjangere. Hans smittende og lekende spill når et stadig større publikum. Som kunstnerisk leder for Barokk-solistene har han skapt nye og innovative prosjekter som inkluderer *The Early Joke*, en musikalsk tidsreise med et spesielt blikk på humor i musikken, og *The Image of Melancholy* (innspilt på BIS), som ser på det melankolske uttrykket gjennom å blande

renessanse-, folke- og eksperimentell musikk. Det kritikerroste prosjektet *The Alehouse Sessions* (innspilt på Rubicon Classics), som tar for seg musikk fra engelske puber på 1600-tallet, går stadig sin seiersgang rundt om i verden. Som fiolinist utforsker han alternative måter å tilnærme seg klassisk musikk på, ved for eksempel å inkludere visuell kunst, dans, fortellerkunst og improvisasjon i sine konserter/forestillinger. Som dirigent/spillende leder har han bl.a. samarbeidet med Den Norske Opera & Ballett i Händels *Alcina* og med koreograf Liam Scarlett i *Vespertine*, og med Netia Jones i en scenisk versjon av *Messias på Festspillene i Bergen*. Han har også samarbeidet om innspillinger og konserter med jazzpianisten Jon Balke, blant annet som et ledd i Siwan-prosjektet, som utforsker forbindelser mellom arabisk musikk fra Nord-Afrika, andalusisk musikk og barokkmusikk. Eike/Balke lanseres i disse dager som duoen *eiba*. Eikes tilnærming til å skape en bred og forenende musikk har medført flere invitasjoner til å være Artist-in-Residence ved festivaler innenfor tidligmusikk, klassisk musikk, folkemusikk, eksperimentell musikk og jazz, og han opplever en stadig stigende etterspørsel som gjestende dirigent/spillende leder for store internasjonale symfoniorkestre.

Jon Balke – komponist, lyddesigner

*How did I get where ...
Bout of the Imperfect Pearl*

Jon Balke debuterte som jazzmusiker 1973, og året etter hadde han sin første innspilling med Arild Andersens Kvartett. Han har siden vært aktiv i norske jazz-grupper som Radka Toneff Quintet, E'Olén, Oslo 13, Masqualero, Jøkleba, Magnetic North Orchestra, Batagraf og Siwan. Balke utviklet seg parallelt som komponist, først i teatersammenheng med stykkene *Oo Dja Na* (barnestykke på Nationaltheatret, Trojanerinner (med Stavros Doufexis på Nationaltheatret), siden for diverse kammermusikkensembler. Siden 1985 har Jon Balke samarbeidet med billedkunstnere på diverse elektroniske audiovisuelle og multimedia-baserte prosjekter, som f. eks. *Open Patch* på Henie Onstad-senteret i 1990 og *Spinn* på Nationaltheatret i 1994, begge med Kjell Bjørgeengen, og *Canon/Swirl* med Tone Myskja. Balke har også komponert for en rekke koreografer, bl.a. Francesco Scavetta og Giorgio Rossi. Han har dessuten komponert kontinuerlig for ensembler og solister som Cikada, Cikada duo, Remix ensemble v/ CDM i Porto, Trondheim voices, Ensemble 96, og blitt framført i Europa, USA, og Japan. Balke turnerer som musiker over hele verden. Han har gitt ut en rekke innspillinger, den siste *Delights of Decay* kom i 2018.

Monica Guerra – kostymer

Resonance

Monica Guerra er designer og tekstilkunstner. Dette er fjerde gangen hun samarbeider med Garrett Smith. De har tidligere gjort *Celestial* for Marinskij-balletten, *Reveal* for Houston Ballet, og *In Touch* for the NYC Dance Alliance. Hun har også gjort kostymer til en rekke forestillinger på Ballet Austin, som *Fields*, *Kai*, *Belonging* og *Carbon 53*. Tidligere har hun stått for kostymer og tekstiler til Melissa Hough provoserende verk *The Third Kind [is] Useless*, og Stanton Welchs *A Doll's House*, begge for Houston Ballet. Hun har skapt en rekke spesielle håndmalte og/eller fargede stoffer til en rekke balletter på Houston Ballet, blant annet *Right of Spring*, *Romeo og Julie*, *Giselle*, *Nøtteknekkeren* og *Marie*. Guerra har også laget oppsiktsvekkende tekstiler for en rekke produksjoner på Houston Grand Opera, som *Ringen*, *Valkyrien*, *Carmen*, *Peter Grimes*, *Zandra Rhodes' Aida* og *La bohème*. I det siste har Monica også brukt tiden som kunstnerisk rådgiver og designer for klesmerket Ziphers, og er kjent for sitt friske og nyskapende design.

Xavier Ronze – kostymer

Bout of the Imperfect Pearl

Etter studiene ved ESMOD Paris (École supérieure des arts et techniques de la mode) ble Xavier Ronze ansatt ved avdelingen for herrekostymer ved Opéra Garnier i 1991. I 2001 ble han leder for denne avdelingen,

og i 2009 tok han over ansvaret for ballett-kostymeavdelingen ved Pariseroperaen. I denne rollen har han samarbeidet med koreograf Bruno Bouché og laget kostymene til *Ça manque d'amour* (Amphithéâtre de l'Opéra Bastille, 2015), *Undoing World* (Palais Garnier, 2017) og tredje akt i *Raymonda* av Nurejev for ballettskolen ved Pariseroperaen (Palais Garnier, 2017). Koreografen Alexander Ekman ba ham om å designe kostymene til *Play* (Palais Garnier, 2017), og året etter laget han kostymene til *Finding Now* (Théâtre de Suresnes Jean Vilar) for den amerikanske koreografen Andrew Skeels. For tiden jobber han med kostymene til tango-operetten *María de Buenos Aires* av Matias Tripodi for Deutsche Oper am Rhein. I tillegg har Xavier Ronze vært kostymedesigner og -sjef for en rekke teaterproduksjoner, for regissører som Richard Brunel, Jacques Lassalle, Zabou Breitmann, Yasmina Reza, Claude Baqué og Youssef Bouchiki. Han har bidradd til produksjoner i hele Frankrike – ved Théâtre de l'Esplanade i Saint-Étienne (*Triptyque de trois farces* av Ramón del Valle-Inclán, 1995), ved Théâtre de la Renaissance i Oullins (*Tiggeroperaen* av John Gay, 1998) og ved La Comète Scène Nationale de Châlons-en-Champagne (*Entre courir et voler il n'y a pas qu'un pas papa* av Jacques Gamblin, 2007). I Paris har han jobbet i produksjoner ved Athénée-teatrene (*Anatol* av Arthur Schnitzler, 2003; *Dødsdansen* av August Strindberg, 2004), ved Théâtre de l'Atelier (*L'Hiver sous la table* av Rolland Topor, 2004), ved Théâtre de la Madeleine (*The Beast in the Jungle*

av James Lord, 2004), ved Théâtre Antoine (*Blodig alvor* av Yasmina Reza, 2008) og ved Théâtre des Bouffes-du-Nord (*Fruen fra havet* av Henrik Ibsen, 2012).

Sunniva

Østerbø – kostymer

How did I get where ...

Sunniva Østerbø har en Bachelor of arts i *Costume for screen and stage* fra Arts University Bournemouth. I 2013 designet hun kostymene til Cina Espejords *Over hodet under huden*, som året etter dro på turné i samarbeid med Riksteateret. Sunniva har samarbeidet scenografisk med fotograf Bjørn Wad i en rekke forskjellige foto prosjekter. Sunniva jobber ved systuen til Den Norske Opera & Ballett som kostymesyer.

Michael Hulls – lysdesign

Vespertine

Michael Hulls har sin utdanning innen dans og teater fra Dartington College of Arts i England. De siste 20 årene har han jobbet med lysdesign av danseproduksjoner, hovedsakelig med den britiske koreografen Russell Maliphant. Gjennom sitt samarbeid har de fått internasjonal omtale og vunnet flere priser, blant annet Time Out Award for Outstanding Collaboration for verket *Sheer*, South Bank Show Dance Award for *Choice* og to ganger Critics Circle Award for *AfterLight*. Forestillingen *Push* (med Sylvie Guillem) vant fire priser, blant dem Olivier for Best New Dance Production. Sammen med Russell Maliphant har Michael skapt *Broken Fall* for Ballet Boyz og Sylvie Guillem, et verk som mottok prisen for beste nye danseproduksjon. Blant andre produksjoner for Ballet Boyz kan nevnes *Critical Mass*, *Torsion* og *Fallen*. Michael har også lys-satt Christopher Wheeldons

Mesmerics (nominert til Olivier Award) og Liam Scarletts første moderne koreografi *Serpent*. For verket *Eonnagata* (med Sylvie Guillem, Robert Lepage og Russell Maliphant) fikk han i 2009 prisen Knight of Illumination Award for Dance, og mottok den samme utmerkelsen i 2016 for *Conceal | Reveal* (med Russell Maliphant). Michael Hulls har også samarbeidet tett med koreografen Akram Khan, og forestillingen *XENOS* har blitt nominert til 2019 Olivier Award for Outstanding Achievement in Dance. Siden 2009 har han vært Associate Artist ved Sadler's Wells Theatre, og året etter ble han inkludert i Oxford Dictionary of Dance. Michael har vært nominert til flere priser, blant andre Theatre Managers Association Award for Achievement in Dance. For tiden jobber Michael med en ny installasjon for akvariet i Lisboa, i tillegg til to verk med Akram Khan.

Paul Vidar

Sævarang – lysdesign

Resonance

Bout of the Imperfect Pearl

How did I get where ...

Paul Vidar Sævarang ble ansatt i lysavdelingen ved Den Norske Opera i 1984. I dag er han lysdesigner og avdelingens faglige leder. I 1996 og 1997 arbeidet han som lysmester for Carte Blanche. Startet med lysdesign i 1992 og gjorde da lysdesignet på blant annet Anders Døvings *Aftenlandet*. Han har jobbet med lysdesign for Anders Døving, Victoria Productions, Akershus Teater, Sølvi Edvardsen,

Jorma Elo, Cina Espejord, Kristian Støvind, Jo Strømgren, Alexander Ekman og Georgian National Ballet. Ved sistnevnte designet han lyset til *Giselle* og *Svanesjøen*. Ved Den Norske Opera & Nasjonalballett har han blant annet hatt lysdesign for *Eventyret om Svanesjøen*, *Mini-Tryll*, *Den øde øya*, *Septemberdans* 2005, 2006, 2010, 2011 og 2012, de tredelte ballettforestillingene *Moves* og *På kammerset med Elo og Boyadjiev*, *Don Quixote*, *Kingwings vs Nasjonalballetten*, *Over hodet under huden* og til to av ballettene i *Music Hall* høsten 2012 samt *ROOMS*, *Romeo & Julie* og *Brillante* med Nasjonalballetten UNG. I tillegg har han hatt ansvaret for lysdesign på *Tosca*, *La bohème*, *Carmen*, *Aida*, *Cavalleria Rusticana*, *Pagliacci*, *Elskovsdrikken* og *Rigoletto* for Oscarsborgoperaen. Han har også gjort lysdesignet på *Hildringstimen*, *Nasjonen*, *En folkefiende*, *Sommerfuglen*, *En jente er en uferdig ting* på Akershus teater og *Magenta* med Kompani Haugesund. Under Coda-festivalen 2015 gjorde han lysdesignet på Sølvi Edvardsens *MAN*, som siden har blitt spilt på flere scener i Norge, Danmark og Canada.

Åsmund Bø – videodesign

How did I get where ...

Åsmund Bø er utdannet fra Nordland kunst- og filmfagskole og Statens Kunstakademi i Oslo. Bø har medvirket som videodesigner i en rekke forestillinger over hele landet, bl.a. *Renset*, *Klassen vår*, *OSV*. og *Kill Them All!* på Nationalteatret, *Så vakker du er* og *Kvinna fra før* på Sogn- og Fjordane Teater, *Heia Flåklippa!*

og *Albert & Anna* på Riksteatret og *Skjønnheten og udyret* på Christiania Teater. Han ble nominert til Heddaprisen for beste audiovisuelle design i 2014 for forestillingen *OSV*.

Barokksolistene

Barokksolistene ble stiftet av den norske fiolinisten Bjarte Eike i 2005. Han leder også ensemblet, som i dag regnes som et av de mest dynamiske og spennende innenfor historisk oppføringspraksis, på grunn av sin virtuose musikalitet og fullkomne samspill. De jobber hele tiden for å nå et nytt publikum, og deres lidenskap for folkemusikk, eksperimentell musikk, improvisasjon, visuell kunst, dans og historiefortelling har resultert i unike konsertopplevelser, som spiller for fulle hus verden over. Dette kommer tydeligst til uttrykk i signaturprosjektet *The Alehouse Sessions*. Prosjektet er satt sammen og skapt av Bjarte Eike, og tar for seg musikken på 1600-tallets engelske vertshus fra stadig nye vinkler. Her beveger ensemblet seg bort fra den tradisjonelle konsertmodellen for å skape en teatralisk og sjangeroverskridende opplevelse. *The Alehouse Sessions* ble innspilt på Rubicon Classics i 2017, og gikk rett inn på Topp 10-listen over klassiske utgivelser i Storbritannia. Siden da har Barokksolistene turnert med prosjektet i Storbritannia, Tyskland, Skandinavia, USA og Irland, der det blir oppført og videreutviklet for hver sesong. *The Image of Melancholy* (innspilt på BIS) ser på det melankolske uttrykket gjennom århundrene ved å blande renessanse-,

folke- og eksperimentell musikk, og ble kåret til årets internasjonale CD-utgivelse under den danske P2-prisen 2015. På scenen har de samarbeidet med så ulike kunstnere som koreografen Liam Scarlett i balletten *Vespertine* med Nasjonalballetten, og den norske jazzmusikeren Jon Balke i *Siwan*-prosjektet, som utforsker forbindelser mellom arabisk musikk fra Nord-Afrika, andalusisk musikk og barokkmusikk. Blant andre konserter kan nevnes Malcom Brunos rekonstruksjon av Bachs *Markuspasjonen* og en rekke større operaproduksjoner. Blant disse var en oppsetning av *Messias* med Netia Jones under Festspillene i Bergen og Händels *Alcina* for Den Norske Opera & Ballett.

DENNE SIDEN
BAROKKSOLISTENE

NESTE OPPSLAG
HOW DID I GET WHERE ...

NASJONALBALLETTEN

Riccardo Ambrogi

Victoria Francisca Amundsen

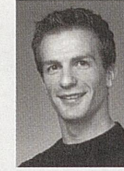
Alberto Ballester

Claire Barrington

Kári Freyr Björnsson

Kaloyan Boyadjiev
solist

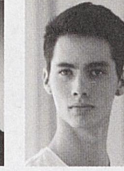
Thea Gudim Breder
permisjon

Idun Sofie Landgraff
Bækken

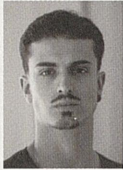
Yoel Carreño
solist

Ricardo de Rojas
Castellanos

Yolanda Correa
permisjon

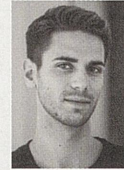
Luca Curreli

Philip Currell
solist

Natasha Jones Dale
permisjon

Martin Dauchez

Douwe Dekkers
solist

Bart Engelen

Cina Espejord

Helge Freiberg

Julie Gardette
solist

Lindsay Heggdal

Andreas Heise
permisjon

Silas Henriksen
solist

Melissa Hough
solist

Per Andreas Hovdal

Whitney Jensen
solist

Maria Kochetkova
gjestesolist

Celine Kraal

Jorund Langeggen

Lucas Lima

Emma Lloyd

Kristina Luzina

Samantha Lynch

Leyna Magbutay

Miharu Maki

Marchela Marinova

Ada Marthine
Marthinsen

Simon McNally

Gakuro Matsui

Erik Murzagaliyev

Klara Mårtensson

Nae Nishimura

Maiko Nishino
solist

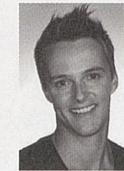
Grete Sofie Borud
Nybakken

Jonathan Olofsson

Marco Pagetti

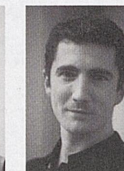
Roberth Refling

Caroline Roca

Georgie Rose

François Rousseau

NASJONALBALLETTEN UNG

Aarne Kristian Ruutu
solist

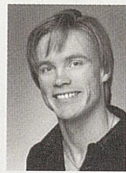
Cristiane Sá

Eugenie Skilnand
solist

Camilla Spidsøe
solist

Kristian Stovind
permisjon

Freya Thomas

Kathryn Walsh
Thomas

Anaïs Touret

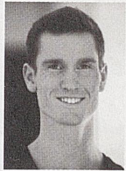
Shane Urton

Isabel Vila

Sonia Vinograd

Mark Wax
permisjon

Kenji Wilkie

Stine Østvoid

Nora Elise
Augustinius

Sindre Berntsen

Rebekah Bloomfield

Helena Byrt

Daniela Cabrera

Heidi Cecilie
Christensen

Alex Cuadros Joglar

Youngseo Ko

Astrid Lyngstad

Shaakir Muhammad

Simon Regourd

Elise Nokling-Eide

Johanne Wien
Pedersen

Harald Röök

Maren Skrede

Ingrid Lorentzen
ballettsjef

Christopher Kettner
ass. ballettsjef

Richard Suttie
ass. ballettsjef /
leder NNB UNG

Helle Sørbye Larsen
sjefsprodusent

Svetlana Ballester
ballettmester

Hedda Staver Cooke
ballettmester

Yoshifumi Inao
ballettmester / danser

Martin Vedel
Jakobsen
ballettmester

Mimi Cejka
produsent

Anette Edmunds
produsent

Lars Kolstad
produsent

ADMINISTRATIV STAB

Inga Lotte Nordbye /
PÅ for ballettsjefen
Carina Scherman / adm. koordinator
Siri Karine Bjerknes / ressursplanlegger
Lauren Hauser / ressursplanlegger
Linn Korsjøen / adm. konsulent

BALLETTREPETITØRER

Charles Rinaudo / ballettrepititor
Zelina Sannum / ballettrepititor
Yoko Toda /
koordineringsansvarlig ballettrepititor

BALLETTSKOLEN

Knut Breder / leder av Ballettskolen

KOREOGRAFIHUSET

Lars Kolstad / produsent

NNBS HELSETJENESTER

Gordon Craig / osteopat
Anne Cecilie Johnsen / manuellterapeut
Rune Steen akupunktør / massasjeterapeut
Stefan Baldvin Stefansson / fysioterapeut
Lisbeth Hasslan-Bischoff / fysioterapeut

DANSERE I PERMISJON

Francesca Golfetto,
Christine Thomassen

FRA PRØVENE PÅ BAROKK BEVEGELSE;
VESPERTINE // FOTO: JÖRG WIESNER

FRA PRØVESAL TIL TEPPEFALL

VI SAMARBEIDER MED DEN NORSKE OPERA & BALLETT

DNB

OBOS

VI UTVIKLER MORGENDAGENS SANGTALENTER

Hvert år får Barnekoret en betydelig del av Color Lines lotterimidler. Dette samarbeidet bidrar til at:

- ▶ unge og entusiastiske sangtalenter får bedre pedagogisk tilbud enn før
- ▶ Barnekorets repertoar utvides, hvilket betyr deltagelse i flere nye, norske operaer og økt tilbud for barn og ungdom
- ▶ Barnekoret har et økt samarbeid med operaselskaper over hele landet gjennom samproduksjoner og ressursutvikling

Barnekorets posisjon vekker nå internasjonal oppmerksomhet.

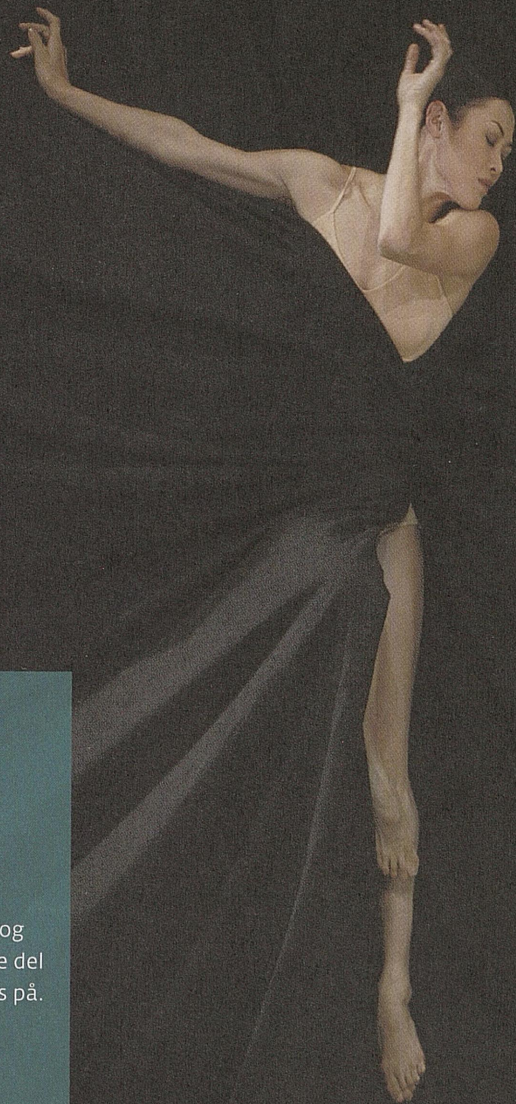
Color Line tenker nytt og fremtidsrettet, og ønsker å jobbe for et vitalt samspill mellom reiseliv og kultur. Med skreddersydde billett-, besøks- og cruisepakker skal vi:

- ▶ øke tilstrømningen av et internasjonalt publikum
- ▶ gjøre Norge til et spennende reisemål, og Den Norske Opera & Ballett til et enda mer attraktivt hus

Vi er stolte av vårt samarbeid med Den Norske Opera & Ballett. Stolte av å få bidra med et større internasjonalt publikum, stolte av å få bidra i utviklingen av morgendagens sangtalenter.

DNB

DNB samarbeider med idrettsforbund, kulturinstitusjoner og ideelle organisasjoner over hele landet.

DNB har i over 20 år hatt et samarbeid med Den Norske Opera & Ballett, en kulturinstitusjon som både tar vare på og utvikler kunstarter som en stadig større del av befolkningen har lært seg å sette pris på.

Stolt sponsor av mangfoldet

Med OBOS Kredittkort opplever du mer for mindre

Vi vet at OBOS-medlemmer setter pris på gode kulturopplevelser. Derfor får du 10 % fast kulturrabatt med OBOS Kredittkort.

Rabatten gjelder flere tusen arrangementer over hele landet, blant annet på Den Norske Opera & Ballett, Folketeateret, Nationaltheatret, Oslo Nye, Ticketmaster og Billettportalen. Dette kommer i tillegg til ordinær OBOS-rabatt.

Fordeler med OBOS Kredittkort

- Ingen årsavgift
- Ingen gebyrer på varekjøp
- Reise- og avbestillingsforsikring
- Full oversikt i nettbank og mobilbank
- Kortet kan brukes som OBOS medlemsbevis

Bestill kortet på obos.no/kredittkort

Du får mest ut av rabatten om du betaler fakturaen ved forfall. Dersom du velger å bruke 15.000 i kreditt i 12 måneder, koster det totalt 16.600 kroner. Effektiv rente, 23,45 %.

SAMARBEIDSPARTNERE

Den Norske Opera & Ballett takker følgende samarbeidspartnere og bidragsytere:
The Norwegian National Opera & Ballet gratefully acknowledges the support of
the following sponsors and contributors:

Hovedsamarbeidspartnere:

Main Sponsors:

DNB

OBOS

Samarbeidspartnere:

Sponsors:

Advokatfirmaet Føyen Torkildsen

Color Line

Mills

Norsk Tipping

Scatec

Sopra Steria

The Boston Consulting Group

Prosjektpartner:

Project partner:

ConocoPhillips

Partnere med særskilt avtale:

Partners with a special agreement:

Hathon Holding

Kistefos

Talent Norge

Den Norske Opera & Ballett takker følgende institusjoner og stiftelser for verdifulle bidrag:

The Norwegian National Opera & Ballet gratefully acknowledges invaluable contributions from the following institutions and foundations:

Skipsreder Tom Wilhelmsens Stiftelse

Sparebankstiftelsen DNB

Operaens Venner

Operaens Ungdomsambassadører

Den Norske Opera & Ballett er heleid av den norske stat og mottar et årlig driftstilskudd bevilget av Stortinget. The Norwegian National Opera & Ballett is a publicly owned company receiving an annual grant from the Norwegian Parliament.

